

LUNDS
UNIVERSITET

Beslut

2020-06-15

Dnr V 2020/999

Utbildningsdepartementet

Utbildningsnämnden

Yttrande över Validering för kompetensförsörjning och livslångt lärande SOU 2019:69

Lunds universitet har anmodats att yttra sig över Valideringsdelegationens slutbetänkande, *Validering för kompetensförsörjning och livslångt lärande*, SOU 2019:69. Lunds universitet har tidigare (2018-08-30) yttrat sig över Valideringsdelegationens delbetänkande *Validering i högskolan – för tillgodoräknande och livslångt lärande*, SOU 2018:29, och kommer nedan även att hänvisa till detta yttrande.

Att erkänna och värdera kunnsande som har förvärvats i sammanhang utanför formell utbildning borde vara en mer självklar del av verksamheten vid universitet och högskolor än vad som är fallet i dag, och Lunds universitet välkomnar det arbete som har genomförts av Valideringsdelegationen. Att det tas fram en särskild valideringsförordning är bra, eftersom det synliggör valideringens värde och vilka delar som ingår i processen. Kunskapen om validering behöver utvecklas och Lunds universitet välkomnar därför också att Valideringsdelegationen bedömer att forskning om validering bör prioriteras.

Lunds universitets pågående arbete med validering

Lunds universitet har en transparent och rättssäker process för validering inför tillträde till utbildning. Antalet ansökningar om prövning av reell kompetens är litet och stabilt, och det finns ett antagande om att målgruppen borde vara större. Under 2020 pågår utvecklingsarbete med syfte att förstärka Antagningsavdelningens kompetens och kapacitet för validering inför tillträde. Likaså bereds ett förslag att ge Antagningsavdelningen utökat uppdrag för samverkan kring och samordning av valideringsfrågor. Syftet med detta arbete är att göra Lunds universitet mer inkluderande för olika målgrupper och att det ska vara enkelt för presumtiva och befintliga studenter att ansöka om validering.

Lunds universitet framförde i sitt yttrande till Valideringsdelegationens delbetänkande att en central ingång för hantering av tillgodoräknanden kan medföra ett mer kvalificerat administrativt stöd. Hur den interna hanteringen av tillgodoräknandeärenden görs bäst bör avgöras det enskilda lärosätet. Under 2021 planerar Lunds universitet att bygga upp en central ingång för validering för tillgodoräknanden inom Examensavdelningen. Lunds universitet planerar också att - med hjälp av två pilotstudier - pröva central ingång för samtliga tillgodoräknandeärenden.

Nedan ges Lunds universitets synpunkter och kommentarer till slutbetänkandet.

Nationella uppdrag kring validering

Lunds universitet anser att arbetet med att ta fram specifika riktlinjer för validering måste ledas av lärosätena, och då gärna inom ramen för SUHF. Det är också viktigt att UHR får ett fortsatt uppdrag för samordning och stöd till lärosätena, och att myndigheten tilldelas resurser för detta arbete.

Det är bra att en enskild myndighet med ansvar för validering inom sin egen sektor inte ges ett sektorsövergripande ansvar för validering. Valideringsfrågan är möjligen inte tillräckligt stor för att drivas av en egen oberoende myndighet. Samtidigt är det viktigt att undvika intressekonflikter och att minimera riskerna för att politiska trender ger tolkningsföreträde åt någon enskild sektor. Lunds universitet välkomnar Valideringsdelegationens rekommendation att Myndigheten för yrkeshögskolan drar tillbaka tidigare generella kriterier och riktlinjer för validering av reell kompetens.

Lunds universitet håller med om Valideringsdelegationens bedömning att respektive myndighet ska ta fram riktlinjer som är specifika för berörd verksamhet. Dessa riktlinjer bör beskriva vilken dokumentation som ska utfärdas, roll- och ansvarsfördelning i valideringsprocessen, kriterier för kvalitetssäkring och kompetenskrav för utförare av validering.

Valideringsförordningen utgör en bra grund för framtagandet av specifika riktlinjer för universitet och högskolor och SUHF kan ha en aktiv roll i detta arbete, med UHR som samordnande och stödjande myndighet. UKÄ förväntas ha en fortsatt viktig roll för att granska och följa upp arbetet.

Behov av förtydliganden

Några delar i slutbetänkandet behöver förtydligas ytterligare.

Kommunal vuxenutbildning föreslås få utökade skyldigheter att tillhandahålla inledande kartläggning, fördjupad kartläggning, individuella studieplaner och erkännande. Lunds universitet anser att det behövs ett förtydligande av ansvarsfördelningen mellan kommunal vuxenutbildning och universitet/högskolor beträffande validering mot kunskapskrav eller lärandemål i kurs- eller ämnesplaner på gymnasienivå. Det rör de fall då formella gymnasiekurser utgör förkunskapskrav för tillträde till en högskoleutbildning, och validering är aktuell.

Definitionen av begreppet behörigt organ i den förslagna Valideringsförordningen 6 § kan behöva konkretiseras för universitet/högskolor:

”6 § Kompetensstandarderna ska vara utformad i termer av läranderesultat och fastställd av ett behörigt organ. Med behörigt organ avses det organ som utformat kompetensstandarderna och svarar för kvalitetssäkring av kvalifikationen och det formella intyg som utfärdas.” (s. 46–47).

Organisationen för formella utbildningar varierar, men Lunds universitet förutsätter att behörigt organ syftar till lärosätet och att den interna hanteringen tydliggörs via lärosätets delegationsordning.

Lunds universitet är – som angetts i yttrandet till tidigare delbetänkande - positiv till UHRs arbete med bedömningar av avslutade utländska utbildningar. Dessa bedömningar bör benämnas dokumenterat utlåtande, snarare än förhandsbesked, för att inte ge intryck av att vara juridiskt bindande. UHRs utlåtanden kan utgöra viktiga underlag vid bedömningar för tillgodoräkningen, men det bör vara upp till lärosätet där utbildningen ges att vid behov visa att

utlåtandet inte kan bifallas med hänvisning till utbildningens mål och då ge sökande möjlighet att överklaga ärendet till ÖNH (Överklagandenämnden för högskolan).

Finansiering

En valideringsprocess är kostsam och Lunds universitet anser att ersättning bör betalas ut för provning.

I Valideringsdelegationen delbetänkande (SOU 2018:29) föreslås att universitet och högskolor får en ersättning på ca 15 000 kronor per bedömning i de fall ett tillgodoräknande. Lunds universitet vill återigen poängtera att resursåtgången vid validering är densamma oavsett om ett tillgodoräknande beviljas eller ej och att ersättning bör utbetalas för själva provningen.

Statistik och utvärdering

För att uppnå utökad samordning och uppföljning behövs ett gemensamt systemstöd. Lunds universitet anser att resurser bör tillföras för utveckling av befintliga system, dvs Ladok och NyA.

Det finns idag ingen nationell sammanställning över validering inom högskolan. Kunskapen om i vilken omfattning och inom vilka ämnesområden validering sker på svenska lärosäten är bristfällig. Det saknas också kunskap om utfallet av valideringsverksamhet – dvs hur väl validering fungerar inom olika ämnesområden.

Avsaknad av ett gemensamt systemstöd försvårar utvecklingen av likvärdiga bedömningar och framtagandet av tillförlitlig och jämförbar statistik. Likaså försvåras uppföljning av bedömningar. Lunds universitet förordar därför att resurser tillförs för utveckling av befintliga system, Ladok och NyA, istället för att utveckla ytterligare ett system i form av Valda.

Beslut

Beslut om att avge detta yttrande har fattats av Utbildningsnämnden vid Lunds universitet efter föredragning av projektledare Lena Örnberg.

Sylvia Schwaag Serger
(Prorektor, ordförande i Utbildningsnämnden)

Lena Örnberg
(Student och utbildning)